

RSJ

Raad voor
Strafrechtstoepassing
en Jeugdbescherming

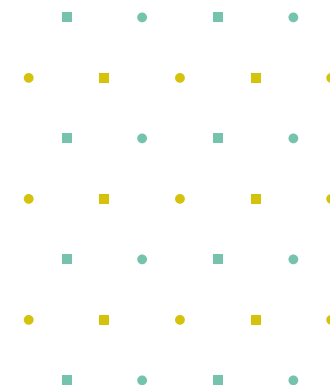
JAAARVERSLAG

2025

Inhoud

Voorwoord	3
1 Afdeling advisering	4
1.1 Overzicht uitgebrachte adviezen	8
1.2 Doorwerking van adviezen	9
1.3 Werkbezoeken en overleggen	13
1.4 Overige ontwikkelingen	15
2 Afdeling rechtspraak	16
2.1 Rechtspraak in cijfers	21
2.2 Zittingen	23
2.3 Nieuw Procesreglement rechtspraak	23
2.4 Jurisprudentie	23
2.5 Klachten	23
3 Een betrokken organisatie	26
3.1 Betrokken medewerkers	27

Voorwoord

In onze jaarverslagen kijken we graag terug naar belangrijke en opvallende gebeurtenissen van een afgelopen jaar en over 2025 kunnen we zeggen dat het een recordjaar was, tegen wil en dank. Want we zagen de instroom van beroepszaken tot een ongekend aantal groeien, een stijging van maar liefst 25%, en we brachten meer adviezen uit dan ooit tevoren.

Bovendien viel in 2025 een kabinet, waardoor we afscheid namen van twee bewindslieden die zich in de korte periode dat ze er waren, inzetten voor de domeinen waarover wij adviseren en waarover wij in beroepszaken uitspraak doen. We bezochten congressen en gingen veelvuldig op werkbezoek om te horen en zien wat er speelt in de praktijk en om onze kennis te verrijken. Daarnaast publiceerden we zeventien adviezen, vooral gevraagd maar ook op eigen initiatief. Een aanbeveling uit het advies Uitvoerbaar en effectief

stemrecht voor ingesloten justitiabelen dat in juni werd uitgebracht, werd in het licht van het gevallen kabinet opeens heel snel zichtbaar: in PI Ter Peel werd op 29 oktober een mobiel stembureau ingericht waar gedetineerden gemakkelijker hun stem konden uitbrengen. De inkt van het advies was toen nog nauwelijks droog. Zo snel kan het gaan.

Ook in 2025 vertrokken er collega's en kwamen er nieuwe bij en zagen we de onderlinge betrokkenheid van collega's vergroot worden door de activiteiten van de werkgroep Diversiteit, Gelijkwaardigheid en Inclusie. Maar ook met vergelijkbare organisaties in het buitenland werden warme banden gesmeed. In dit jaarverslag leest u er meer over en maakt u kennis met een aantal mensen die dat werk voor de RSJ doen.

We hopen dat u dit verslag met plezier leest.

Han Moraal, algemeen voorzitter RSJ

Eric Bakker, voorzitter Afdeling rechtspraak RSJ

Erwin Bervoets, algemeen secretaris RSJ

1

Afdeling advisering

De Afdeling advisering van de RSJ adviseert de bewindspersonen van Justitie en Veiligheid en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport op verzoek of op eigen initiatief. In 2025 heeft de RSJ zeventien adviezen uitgebracht, waaronder een oproep aan de bewindspersonen: **Focus op Jeugd: actie nodig voor de bescherming van kinderen.** Het Adviesprogramma 2026 is op 13 november 2025 uitgebracht, samen met de actualisatie van het Meerjarenprogramma 2025-2028. Hierin staan de onderwerpen waarover op verzoek wordt geadviseerd en de onderwerpen die aan het Meerjarenprogramma zijn toegevoegd.

Interview

Themabijeenkomst: Jeugdsancties – een andere aanpak?

Op een zonnige dag in juni ontstond het idee om een themabijeenkomst te organiseren met als onderwerp jeugdsancties, want in de maanden erna zou de Afdeling advisering van de RSJ drie jeugdadviezen afronden. Over buitenstrafrechtelijke afdoeningen voor jeugdigen, over de door- en uitstroom uit de PIJ-maatregel en over de elektronische enkelband voor jeugdigen. Op 11 november kwamen professionals uit het hele land naar Utrecht om mee te praten over deze onderwerpen.

“De discussies die we aangingen door mensen op stellingen te laten reageren, waren heel levendig en schuurden soms ook echt wel. Maar dat was goed.”

Mr. drs. Marije Jeltens is naast haar werk als officier van justitie in opleiding bij het arrondissementsparket Amsterdam, lid van de Afdeling advisering van de RSJ. **Dr. Stephanie Rap** is senior adviseur en portefeuillehouder jeugd bij de RSJ.

Interview

In gesprek met het werkveld

“We wilden de mogelijkheid creëren om uitgebreid over deze onderwerpen in gesprek te gaan met de mensen die we hadden gesproken voor onze adviezen, uitvoerende organisaties, maar ook met bijvoorbeeld mensen van het ministerie van Justitie en Veiligheid en het Openbaar Ministerie” vertelt Stephanie Rap, senior adviseur bij de RSJ.

“We hadden heel veel mensen gesproken voor de grote adviezen over buitenstrafrechtelijke afdoeningen en over de PIJ-maatregel en we wilden weten hoe die adviezen waren geland”, vult Marije Jeltens, raadslid van de RSJ, aan. “Een bijeenkomst waarbij we met al deze partijen in gesprek konden gaan, maar waar zij ook met elkaar over de dilemma’s in discussie konden gaan, was daarvoor een uitstekende plek. Want juist bij uitvoeringsorganisaties wordt merkbaar wat wel of niet gedaan kan worden met de aanbevelingen uit onze adviezen. En er kwamen ook echt mensen uit de volle breedte van het werkveld. Van de politie, stichting Halt, de Kinderombudsman, de rechtspraak, het OM, de justitiële jeugdinrichtingen, de reclassering, het ministerie van Justitie en Veiligheid, de wetenschap en noem maar op. Voor ons was dit een signaal dat er echt behoefte was aan meer aandacht voor deze onderwerpen.”

“De discussies die we aangingen door mensen op stellingen te laten reageren, waren heel levendig en schuurden soms ook echt wel. Maar dat was goed. Mensen spraken zich oprecht uit en gingen ook met elkaar onderling in gesprek. Op deze manier konden we samen nadenken over hoe een en ander uitgewerkt zou kunnen worden in de praktijk”, vult Stephanie aan.

Van belang dat jongeren goed terechtkomen

“Ja, het is fijn als onze adviezen herkenbaar zijn voor de mensen die werken met jonge mensen in het strafrecht”, zegt Marije. “Ook in de paneldiscussie waaraan het OM deelnam was het fijn te horen dat men de belangen van de jeugdige verdachte omarmt. Dat het gaat om een passende straf vanuit pedagogisch perspectief en om uitzicht op een toekomst waarin een jongere niet terugvalt in strafbaar gedrag. Bij een buitenstrafrechtelijke afdoening vinden wij het van belang dat slachtoffers worden betrokken en goed en tijdig worden geïnformeerd over die afdoening, maar ons uitgangspunt is dat wetgeving en beleid bijdragen aan de ontwikkeling van jeugdige verdachten en veroordeelden en dat zij goed terechtkomen. Dat belang staat voorop.”

Een middag met vervolg

“Dat de middag zo goed werd bezocht en dat de discussies zoveel opleverden, toonde voor ons aan dat het erg zinvol is om zulke bijeenkomsten te organiseren”, zegt Stephanie. “We zagen dat mensen ook tussen de georganiseerde discussies door met elkaar in gesprek gingen en we hadden daarvoor ook bewust tijd ingeruimd in het programma. Het heeft er al toe geleid dat we gevraagd zijn mee te denken met Halt en het OM over de verdere uitwerking van buitenstrafrechtelijke afdoeningen en een verslag te schrijven over de middag dat wordt gepubliceerd in het Tijdschrift voor Familie- en Jeugdrecht. We gaan hier dus graag op door.”

“Dat de middag zo goed werd bezocht en dat de discussies zoveel opleverden, toonde voor ons aan dat het erg zinvol is om zulke bijeenkomsten te organiseren.”

1.1 Overzicht uitgebrachte adviezen

Hiernaast staat een overzicht van de adviezen die de RSJ in 2025 heeft uitgebracht. Hierbij is onderscheid aangebracht tussen de gevraagde adviezen en de adviezen die op eigen initiatief zijn uitgebracht. Alle adviezen zijn te vinden op de website van de RSJ.

Daarnaast publiceerde de Afdeling advisering in december een oproep aan de toekomstige regering, Focus op Jeugd: actie nodig voor de bescherming van kinderen. Met deze brief werd aandacht gevraagd voor de rechten en belangen van kinderen in kwetsbare situaties, die te maken hebben met overheidsingrijpen op de gebieden van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdstrafrecht.

Gevraagd

- Advies Wetsvoorstel versterking rechtsbescherming in de jeugdbescherming 19 maart 2025
- Advies wijziging GVM-circulaire, wijziging Regeling beperking telefooncontacten en vaststelling Regeling model huisregels AIT en EBI 3 april 2025
- Advies m.b.t. uitvoering motie over beperking aantal gedetineerden dat een advocaat mag bijstaan in de EBI en AIT 6 mei 2025
- Advies Evaluatiewet Wvvgz en Wzd 26 mei 2025
- Advies Wijziging van de Regeling tijdelijk verlaten van de inrichting naar aanleiding van capaciteitsproblematiek 28 mei 2025
- Advies concept initiatiefwetsvoorstel 'Slimmer straffen' 16 juni 2025
- Advies over het inzetten van de elektronische enkelband bij jeugdigen 18 juni 2025
- Advies Een nieuw perspectief op buitenstrafrechtelijke afdoeningen voor jeugdigen 24 juli 2025
- Advies Wijziging van regelingen naar aanleiding van de invoering van een Afdeling voor kortgestrafte zelfmelders 4 september 2025
- Problemen met de PIJ 4 september 2025
- Advies leeftijdsgrenzen binnenlandse adoptie 11 september 2025
- Advies wijziging Besluit zorg en dwang i.v.m. gegevensverwerking 1 oktober 2025
- Advies Wetsvoorstel strafbaarstelling zelfbevrijding en onttrekking aan elektronisch toezicht 17 november 2025

Op eigen initiatief

- Ingesloten vrouwen in beeld 20 februari 2025
- Uitvoerbaar en effectief stemrecht voor ingesloten justitiabelen 24 juni 2025
- Grondslagen van kindvriendelijke juridische procedures in het civiele familie- en jeugdrecht 27 november 2025

1.2 Doorwerking van adviezen

De adviezen van de RSJ kennen verschillende manieren van doorwerking. Op korte of lange termijn werken de adviezen door in beleidsreacties, wetswijzigingen, (onderzoeks)rapporten en nieuwsberichten. Ook verschijnen sommige adviezen op de agenda van debatten in de Tweede Kamer. Hieronder lichten we de doorwerking van enkele adviezen toe.

Kind-onveiligheid in complexe (ex-)partnerrelaties

Het advies “Kind-onveiligheid in complexe (ex-)partnerrelaties” is op 27 augustus 2024 uitgebracht. De RSJ schreef in zijn jaarverslag van 2024 over de beleidsreactie op dit advies¹, waarin werd aangegeven dat de aanbevelingen van de RSJ expliciet meegenomen zullen worden in programma’s en samenwerkingsverbanden die lopen op dit terrein. In dit jaarverslag geeft de RSJ een update over de doorwerking van dit advies.

Doorwerking

In 2025 is het rapport over Nederland verschenen van de *Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence* (GREVIO), het comité dat toeziet op de naleving van het Verdrag van Istanbul voor wat betreft het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld. GREVIO schrijft in haar rapport

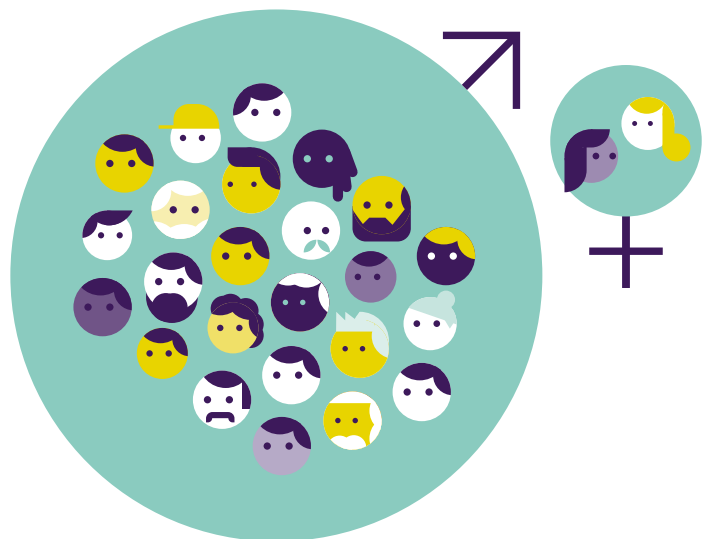
verheugd te zijn over de aandacht die in dit advies wordt besteed aan de veiligheid van kinderen en van de ongelijke machtsverhoudingen in gevallen van partnergeweld en hoopt dat de bevindingen hiervan in de praktijk zullen worden toegepast.²

Daarnaast werkt dit RSJ-advies door in het Advies wetsvoorstel implementatie richtlijn geweld tegen vrouwen, van de Raad voor de rechtspraak, van 11 december 2025. Het advies van de Raad voor de rechtspraak benadrukt nogmaals de aandacht die de RSJ vraagt voor het beschikbaar stellen van een screenings- en diagnostiekinstrument waarmee het bestaan van een situatie van huiselijk geweld gedetecteerd kan worden. Ook onderschrijft het advies het door de RSJ genoemde knelpunt dat het delen van informatie tussen instanties in de praktijk een groot probleem is.³

¹ RSJ Jaarverslag 2024, p. 12.

² Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence (GREVIO), *Building trust by delivering support, protection and justice – Netherlands First thematic evaluation report*, Straatsbrug: Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence (GREVIO) 2025, p. 41.

³ Raad voor de rechtspraak, Advies wetsvoorstel *implementatie richtlijn geweld tegen vrouwen*, Den Haag: Raad voor de rechtspraak 2025.

Ingesloten vrouwen in beeld

Over de positie van ingesloten vrouwen in de strafrechtstoepassing heeft de RSJ op 8 maart 2025 op eigen initiatief een advies gepubliceerd. Op deze dag werd er in verschillende media aandacht aan het onderwerp besteed. In het advies wordt breed gekeken naar de onderbelichte positie van vrouwen binnen het gevangeniswezen, de justitiële jeugdinstellingen en de tbs-klinieken. De vrouwen komen hier voor heel andere problemen te staan dan de veel grotere groep mannen. De RSJ stelt onder andere dat er meer instellingen zouden moeten zijn waar vrouwen geplaatst kunnen worden, dat er rekening gehouden moet worden met verschillen in beveiligingsnoodzaak en dat er meer aandacht moet komen voor, en kennis van, vrouwspecifieke gezondheidsaspecten en behoeften. Bij het vormen van beleid moet aandacht zijn voor de achtergrondkenmerken en behoeften van vrouwen, omdat straffen voor hen anders onevenredig zwaar kunnen zijn.

Daarnaast geeft de RSJ aan dat er ook voor vrouwen voldoende begeleidingsmogelijkheden en zorgvoorzieningen moeten zijn tijdens detentie en dat geïnvesteerd moet worden in voldoende voorzieningen voor vrouwen na vrijlating. Zo kunnen ook zij op een goede manier resocialiseren en terugkeren in de samenleving.

Doorwerking

In de Zevende voortgangsbrief ontwikkelingen in het gevangeniswezen van 4 juli 2025 gaf de staatssecretaris Rechtsbescherming een reactie op het RSJ-advies. Hij constateert dat detentie voor vrouwen te zeer een afgeleide is van detentie voor mannen en daarmee onvoldoende recht doet aan de specifieke kenmerken van vrouwelijke gedetineerden en dat er een meer fundamentele herbezinning wenselijk is.⁴

Daarom is DJI een traject gestart om tot een herontwerp van detentie van (jong)volwassen vrouwen te komen. De eerste stap die DJI hierin heeft gezet is de organisatie van een landelijk symposium op 20 juni 2025 met een grote groep medewerkers uit het gevangeniswezen, de vreemdelingenbewaring, de forensische zorg en jeugdinrichtingen. De RSJ heeft hier zijn advies toegelicht. Het doel van deze dag was om tot een gezamenlijk beeld te komen van wat er, op basis van relevante onderzoeken en

⁴ Kamerstukken II

2024/25, 24587, nr. 1058.

adviezen, nodig is om detentie voor (jong)volwassen vrouwen veilig, mensgericht en effectief vorm te geven – passend bij de behoeften en kenmerken van (jong)volwassen vrouwelijke justitiabelen. In het vervolg van dit traject zullen ook ketenpartners en andere externe partijen en deskundigen betrokken worden. Daaraan wordt in 2026 verder vorm gegeven.

Uitvoerbaar en effectief stemrecht voor ingesloten justitiabelen

Stemmen is een fundamenteel (grond)recht en ook ingesloten justitiabelen hebben in Nederland het recht om te stemmen. De RSJ signaleert in het advies dat is gepubliceerd op 8 juli 2025 dat het stemmen bij volmacht voor ingesloten justitiabelen in de praktijk erg lastig is. De RSJ is nagegaan welke praktisch uitvoerbare verbeteringen kunnen worden aangebracht en geeft daarvoor verschillende oplossingsrichtingen. Er worden concrete voorstellen gedaan, zoals het inrichten van (mobiele) stembureaus in de inrichtingen, het verbeteren van de onderhandse en schriftelijke volmactsprocedure en algemene verbeteringen rondom het verkiezingsproces in de inrichtingen. Door de praktische uitvoerbaarheid te vergroten hoopt de RSJ dat justitiabelen snel op een volwaardige manier deel kunnen nemen aan verkiezingen. Dit is zowel in het belang van de justitiabele als van de maatschappij.

Doorwerking

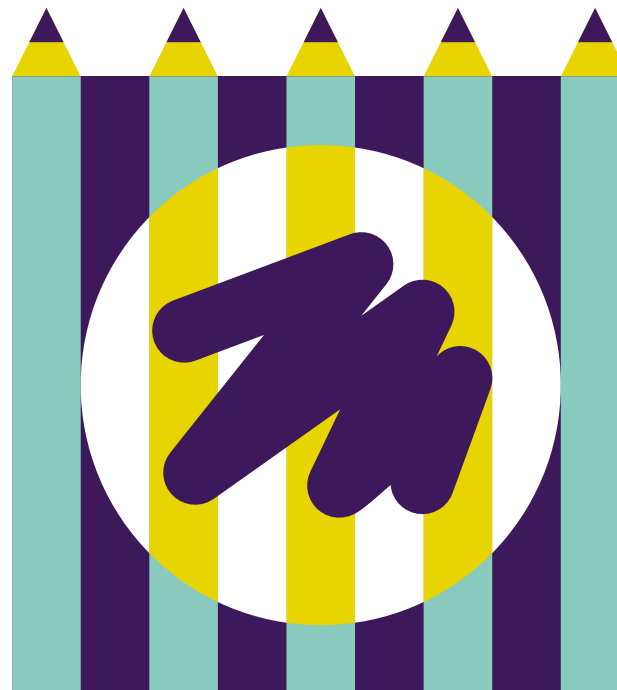
Ook dit advies is meerdere keren in verschillende media naar voren gekomen. Op 8 juli was Han Moraal te zien in een uitzending van EenVandaag, waar een item werd gewijd aan het stemrecht van ingesloten justitiabelen en het belang hiervan voor zowel de justitiabele als de samenleving. Daarnaast werd rond de verkiezingsperiode opnieuw aandacht besteed aan het onderwerp; er verschenen verschillende krantenartikelen over het stemrecht van ingesloten justitiabelen en het RSJ-advies. Op 19 september 2025 is de beleidsreactie van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid op dit advies verschenen. Zij benoemden hierin dat voor de Tweede Kamerverkiezingen in oktober van 2025 middels een pilot zou worden bezien of binnen één PI een (mobiel) stembureau zou kunnen worden ingericht binnen de kaders van de Kieswet, dat zou passen binnen de veiligheidseisen van DJI en uitvoerbaar zou zijn.⁵ Het mobiele stembureau is uiteindelijk geplaatst in het Bajescafé, op het gevangensterrein van PI Ter Peel. In een nieuwsartikel van NRC vertelde een vrouwelijke gedetineerde: “Justitiële inrichtingen komen vaak negatief in het nieuws. Dit laat zien dat er ook veel moois gebeurt binnen de gevangensmuren.” Ze hoopt met haar actie op navolging bij andere PI’s. „Gedetineerden hebben een fout begaan, maar ze blijven onderdeel van de samenleving”.⁶

⁵ *Kamerstukken II 2025/26, 35165 en 29614, nr. 94.*

⁶ L. Geurts, ‘Vrouwelijke gedetineerden in Ter Peel kunnen voor het eerst in de gevangenis stemmen’, NRC 29 oktober 2025.

Daarnaast laten de bewindspersonen weten dat het informatieblad over de verkiezingen en stemmogelijkheden wordt herschreven op B1-niveau om het begrijpelijker en toegankelijker te maken. Ook wordt het informatieblad vertaald naar het Engels, Papiaments en Fries. Daarnaast zullen medewerkers proactief bij justitiabelen onder de aandacht brengen dat zij hulp kunnen krijgen bij de volmachtprocedure. Tenslotte heeft DJI beoogd in aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen in 2025 justitiabelen de mogelijkheid te bieden om een stemhulp te gebruiken, te denken aan Stemwijzer of Kieskompas.⁷ De RSJ blijft de ontwikkelingen volgen.

“Door de praktische uitvoerbaarheid te vergroten hoopt de RSJ dat justitiabelen snel op een volwaardige manier deel kunnen nemen aan verkiezingen.”

⁷ Kamerstukken II 2025/26, 35165 en 29614, nr. 94.

1.3 Werkbezoeken en overleggen

Reguliere werkbezoeken

• KV Elker JZP Groningen	13 maart 2025
• PPC PI Haaglanden Scheveningen	20 maart 2025
• KVJJ Amsterdam	24 maart 2025
• Zorg- en Veiligheidshuis Flevoland te Almere	8 april 2025
• FPC de Pompestichting Nijmegen	17 april 2025
• PI Middelburg	19 juni 2025
• Tussenvoorziening Bolksbeek/Lister Utrecht	2 oktober 2025
• Reclassering regio Oost-Arnhem	9 oktober 2025
• JJI de Haven Veenhuizen	6 november 2025
• FPA de Boog Warnsveld	17 november 2025
• William Schrikker Jeugdbescherming en Jeugdreclassering Breda	20 november 2025

Naast deze werkbezoeken is een delegatie van de Afdeling advisering van de RSJ op bezoek geweest bij de Directie Individuele Zaken (DIZ) van DJI. Er werd kennisgemaakt met het werk van de selectiefunctionarissen en de delegatie werd geïnformeerd over het plaatsingsproces van de justitiabele.

Ook is een bezoek gebracht aan Bureau Buitenland van de Reclassering Nederland. Hier is gesproken over de uitvoering van strafvonnisen uit het buitenland die aan Nederland worden overgedragen. Bovendien heeft de RSJ gezien hoe Bureau Buitenland gedetineerden helpt bij een goede landing in Nederland na terugkomst uit een buitenlandse gevangenis.

Tot slot zijn in 2025 twee internationale conferenties bezocht. Van 26 tot 31 oktober vond de jaarlijkse conferentie van de *International Corrections and Prisons Associations* plaats in Istanbul. Daar stond het thema “Welzijn in het gevangeniswezen: initiatieven voor medewerkers, systeem en gemeenschappen” centraal.

Ook werd de conferentie ‘Organised Crime in Prisons: Innovation, Intelligence and International Collaboration’ bezocht. Deze werd van 4 tot 7 november in Rome georganiseerd door het ministerie van Justitie en Veiligheid van Nederland, het ministerie van Justitie van Italië en Europris. De focus lag hier op de beveiliging van de zwaarste groep gedetineerden en de ontwikkelingen in Europa op het gebied van het tegengaan van voortgezet crimineel handelen in detentie.

Ook vonden dit jaar periodieke overleggen plaats met vaste contactpersonen bij het ministerie van Justitie en Veiligheid en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Bovendien vonden overleggen plaats met relevante ketenpartners, zoals directeuren van penitentiaire inrichtingen, (justitiële) jeugdinrichtingen, forensische psychiatrische centra en -klinieken, reclasseringsorganisaties, de Inspecties Justitie en Veiligheid en Gezondheidszorg en Jeugd, ketenpartners

op het terrein van jeugdhulp en jeugdbescherming, de Nationale Ombudsman, de Kinderombudsman, het Nationaal Preventie Mechanisme en Gevangenzorg Nederland. Daarnaast was de RSJ uitgenodigd bij een rondetafelgesprek over Recidive van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid van de Tweede Kamer om daar als deskundige te spreken. In de Eerste Kamer werd de RSJ uitgenodigd bij een deskundigenbijeenkomst over het wetsvoorstel Aanvullende maatregelen tegen georganiseerde criminaliteit tijdens detentie en het bijbehorende wijzigingswetsvoorstel.

1.4 Overige ontwikkelingen

Het eerste jaar van het Meerjarenprogramma 2025 – 2028

Sinds 2025 werkt de Afdeling advisering met twee adviesprogramma's naast elkaar: het Meerjarenprogramma 2025 – 2028 en een jaarlijks adviesprogramma. In het Meerjarenprogramma zijn drie themalijnen opgenomen, te weten: zinnvolle strafrechtstoepassing, de justitiabele in beeld en focus op jeugd, waaronder diverse adviesonderwerpen op eigen initiatief zijn en nog worden geplaatst. In het jaarlijks adviesprogramma worden de adviezen op verzoek van de bewindspersonen van de ministeries van Justitie en Veiligheid en Volksgezondheid, Welzijn en Sport vastgelegd en wordt aangekondigd welke onderwerpen op eigen initiatief aan het Meerjarenprogramma worden toegevoegd.

Voor de selectie van nieuwe onderwerpen die we op eigen initiatief oppakken, en daarmee toevoegen aan het Meerjarenprogramma, werden in 2025 verschillende stappen doorlopen. Zo vonden inventariserende gesprekken met diverse stakeholders plaats, werd een uitvraag op de RSJ-website geplaatst onder het brede publiek en intern gebrainstormd met raadsleden en adviseurs. Middels een zorgvuldige selectie, waarbij onder andere rekening werd gehouden met de maatschappelijke relevantie van de onderwerpen, zijn uiteindelijk vier onderwerpen gekozen.

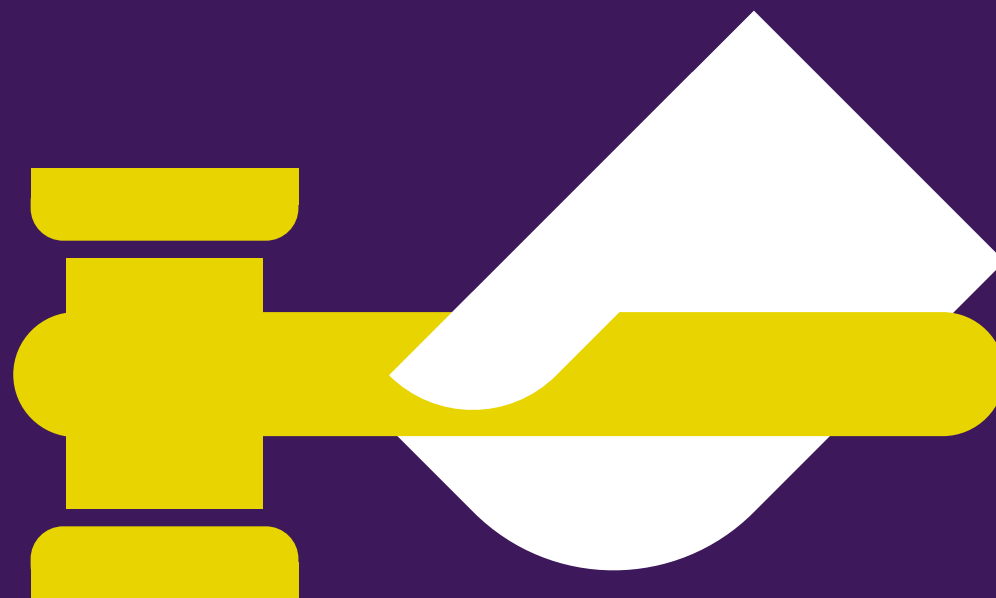
Dit zijn: Beklagrecht, Laatste levensfase in de forensische zorg en detentie, Financiële straffen en maatregelen jeugdigen en Kinderen van ouders in de forensische zorg. Daarnaast is ook het onderwerp Middelengebruik in de forensische zorg opgenomen in het Meerjarenprogramma. Aanvankelijk stond dit adviesonderwerp in het Adviesprogramma van 2025 als gevraagd advies. In 2025 is het onderwerp op eigen initiatief opgepakt en daarom toegevoegd aan het Meerjarenprogramma 2025 – 2028.

2

Afdeling rechtspraak

De Afdeling rechtspraak is verantwoordelijk voor de rechtsprekende taak van de RSJ: het als beroepsrechter toetsen van beslissingen die zijn genomen over personen die een vrijheidsstraf of vrijheidsbenemende maatregel ondergaan. Dit zijn gedetineerden, tbs-gestelden en jeugdigen in justitiële inrichtingen. Op grond van de Jeugdwet heeft de RSJ ook een rechtsprekende taak ten aanzien jeugdigen die op een civielrechtelijke titel in gesloten, niet justitiële jeugdinstituten verblijven.

Interview

Uitwisselen van kennis

“In 2023 organiseerden wij een colloquium over beklagrecht in Brussel en een aantal collega’s van de RSJ nam daaraan deel. Toen hebben we kennis gemaakt en daarna ook contact gehouden,” vertelt Sien Geraerts, jurist bij het CTRG.

“De coördinator van het team rechtspraak van de RSJ heeft vervolgens het initiatief genomen om het Belgische secretariaat uit te nodigen en zo kwam het dat wij op 5 en 6 juni van 2025 op bezoek kwamen in Den Haag.”

“Tijdens dit bezoek hebben wij kunnen meekijken met het werk van de Afdeling rechtspraak van de RSJ”, zegt Bart De Temmerman, lid van het Bureau.

“Vooraf overlegden collega’s van de RSJ met ons over een vol programma waarin over en weer werd uitgewisseld hoe we in beide landen omgaan met beklagrecht.

In Nederland zijn minder mensen gedetineerd dan in België, maar toch is het aantal beklagzaken er beduidend hoger.

In België is het aantal zaken in de eerste jaren na de invoering van het beklagrecht erg gestegen, maar dat vlakt nu wat af. Dat maakt kennisuitwisseling interessant, want hoe verwerk je zo een stroom aan klachten en beroepen?”

Verschillen en overeenkomsten

“Wij denken dat in België de mensen die langer vastzitten goed op de hoogte zijn van de mogelijkheden tot beklag, want ook sommige geïnterneerden (in Nederland tbs-gestelden) maken volop gebruik van dit recht”, vervolgt Bart. “Overigens wordt wel iedereen op de hoogte gesteld van het recht tot beklag zodra zij worden vastgezet. Ook zijn er pamfletten en klachtenformulieren beschikbaar in iedere gevangenis. Wat het verschil in aantallen veroorzaakt, is dus niet echt duidelijk. Misschien is de verklaring gewoon dat het beklagrecht in België nog niet heel lang bestaat.”

“Wij denken dat in België de mensen die langer vastzitten goed op de hoogte zijn van de mogelijkheden tot beklag.”

Interview

“Wat we bijzonder vonden was de uiteenzetting van de voorzitter van een Commissie van Toezicht (CvT) over de werkwijze van zijn commissie bij de afhandeling van de klachten. De commissie pakt dit zo professioneel aan en de maandcommissarissen zijn daarbij zo belangrijk. Bij ons staat dit nog echt in de kinderschoenen”, vervolgt Sien. “Als de CvT’s bij ons dit ook zo aanpakken, zou dit enorm schelen in het aantal zaken dat wij krijgen”, zegt Bart.

Confrontatie op inhoud

“Ook de kennisuitwisseling in de verschillende sessies was inhoudelijk heel verrijkend”, vervolgt hij. “Een confrontatie op inhoud was er bijvoorbeeld over een onderwerp als wie verantwoordelijk is als in een meerpersoonscel iets gevonden wordt bij een controle? In Nederland worden de celgenoten dan medeverantwoordelijk gesteld, terwijl in België de tendens is dat niet wordt uitgegaan van medeverantwoordelijkheid van celgenoten wanneer er contrabande wordt gevonden. Wij gaan ervan uit dat celgenoten niet verplicht zijn elkaar aan te geven bij een directeur.

“Wie is verantwoordelijk als in een meerpersoonscel iets gevonden wordt bij een controle?”

De sessies waren ook leuk, met een quiz! In de sessie over materiële ontvankelijkheid kwamen onze Nederlandse collega’s tot de conclusie dat we een ruimer toepassingsgebied hadden. Nochtans hadden wij naar Nederland gekeken om het beklagrecht ruimer in te vullen dan aanvankelijk het geval was. Maar ondertussen had de RSJ de mogelijkheden om te klagen wat ingeperkt. Hoe het in België zal evolueren, zal nog moeten blijken, want in België staat boven de beroepscommissie een bestuursrechtelijke cassatierechter die daarover het laatste woord heeft.”

Warme en gulle ontvangst

“Wat ons van het bezoek het meest zal bijblijven is de enorm warme en gulle ontvangst. Over en weer voelde het alsof we al jaren collega’s waren bij dezelfde organisatie. Dus we vragen nu meteen ook wanneer ze bij ons langskomen?”, besluiten ze samen.

Reflectie van de RSJ

De RSJ is voortdurend op zoek naar nieuwe manieren om kennis te verwerven en over te brengen. Een werkbezoek van een vergelijkbare organisatie die actief is in het detentierecht, maar in een ander land gevestigd, biedt daarom waardevolle leerervaringen. Dit betekent namelijk een andere wettelijke grondslag en een andere organisatiestructuur. Dit stelt de RSJ in staat om zijn perspectieven te verbreden en te onderzoeken hoe er vanuit verschillende invalshoeken naar diverse onderwerpen gekeken kan worden.

Het tweedaagse bezoek van de CTRG aan de RSJ stond dan ook volledig in het teken van kennisuitwisseling. Op de eerste dag werd door middel van verschillende kennisdelingspresentaties ingegaan op de overeenkomsten en de verschillen in het beklag- en beroepsrecht tussen Nederland en België. Hierbij kwam de gedeelde interesse in het penitentiaire recht naar voren.

“Het werkbezoek vormde zowel formele als ook informele banden met de Belgische collega’s.”

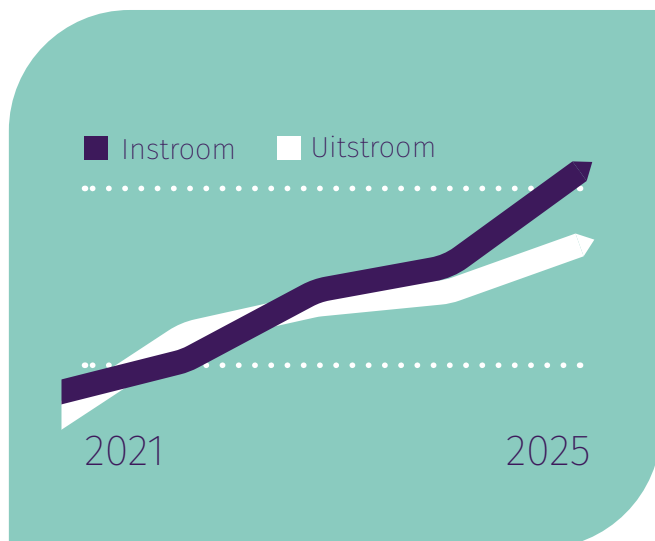
Op de tweede dag werd nog concreter ingegaan op diverse thema’s die raken aan het werk. De natuurlijke nieuwgierigheid aan beide kanten leidde tot interactieve deelsessies. Veel thema’s zijn aan bod gekomen, waarbij collega’s afwisselend presentaties over uiteenlopende onderwerpen hebben gegeven, waarbij door middel van casuïstiek de verschillen tussen beide landen zichtbaar werden.

De RSJ kijkt terug op een zeer geslaagd bezoek. Het is waardevol geweest om de CTRG te ontvangen en over en weer van elkaar te leren. Het werkbezoek vormde zowel formele als informele banden met de Belgische collega’s. De RSJ kijkt uit naar een vervolg in Brussel.

2.1 Rechtspraak in cijfers

2.1.1 In- en uitstroom

De afgelopen jaren neemt het aantal zaken steeds toe. In 2025 was dit niet anders. De toename is zelfs nooit eerder zo groot geweest. Er werden bijna 1100 zaken meer ontvangen dan in het jaar ervoor. Een deel van de oorzaak lijkt te liggen in de vele nieuwe én stringenter regelingen van de afgelopen jaren. Zoals bijvoorbeeld de eind 2025 geïntroduceerde bevelsbevoegdheid, waarmee de Minister van Justitie en Veiligheid kan beslissen de communicatiemogelijkheden in de EBI en de AIT tijdelijk in vergaande mate te beperken. Tegen deze beslissingen staat beroep open bij de RSJ en dat heeft al tot extra zaken geleid.

In onderstaande tabellen is de in- en uitstroom van 2025 weergegeven, afgezet tegen de in- en uitstroom in de vier jaren daarvoor.

Instroom	2025	2024	2023	2022	2021
Beroepen	4721	3775	3629	3024	2936
Schorsingen	2942	2872	2767	2628	2335
Overige zaken	505	442	422	373	379
Totaal	8168	7089	6818	6025	5650

Uitstroom	2025	2024	2023	2022	2021
Beroepen	3917	3471	3474	3327	2616
Schorsingen	2935	2884	2756	2634	2348
Overige zaken	482	449	428	367	368
Totaal	7334	6804	6658	6328	5352

2.1.2 Beroepszaken

Het aantal beroepszaken is ten opzichte van vorig jaar fors toegenomen. Er was sprake van een stijging van maar liefst 25%. Waar bepaalde categorieën vanwege hun spoedeisende karakter met voorrang moeten worden behandeld, zoals de hierna te noemen schorsingen en bepaalde verlof-, EBI- en dwangzaken, is de afgelopen jaren met name een grote werkvoorraad ontstaan bij de beklagzaken op het terrein van het gevangeniswezen.

Hoewel ook in 2025 is geïnvesteerd in uitbreiding van (de productiecapaciteit van) het secretariaat, is dit slechts beperkt gelukt. Tegenover de komst van nieuwe medewerkers stond het vertrek van andere, meer ervaren medewerkers. Door al genomen efficiëncymaatregelen is het – ondanks het vertrek van ervaren krachten en het moeten inwerken van nieuwe krachten – gelukt de productie te laten stijgen met bijna 13%. Helaas nam de instroom meer toe dan de uitstroom, zodat de werkvoorraad onderaan de streep opnieuw is toegenomen. De werkvoorraad bedroeg per 31 december 2025 bijna 3500 zaken.

Omdat de grens aan de efficiëncymaatregelen wel is bereikt, is verdere uitbreiding van de productiecapaciteit noodzakelijk en komend jaar zal worden gezien in hoeverre dat mogelijk is.

In 2025 bestond de Afdeling rechtspraak uit 53 raadsleden, 30 secretarissen en 17 medewerkers van de administratie.

2.1.3 Schorsingsverzoeken

Ook het aantal schorsingsverzoeken is verder toegenomen. Nog steeds bedraagt de gemiddelde doorlooptijd minder dan drie dagen. Om precies te zijn: 2,6 dagen.

2.2 Zittingen

Het overgrote deel van de zaken wordt in een schriftelijk traject afgehandeld. Toch is er jaarlijks ook een aanzienlijk aantal zittingen. In 2025 waren dat er 76. Van deze zittingen waren er 27 fysiek en 43 digitaal. Van de fysieke zittingen werden 21 zittingen in een penitentiaire inrichting gehouden. Voor de jeugdzittingen, dat waren er 6, kan de beroepscommissie terecht in een zittingszaal van de rechtbank Midden-Nederland, zittingsplaats Utrecht. De digitale zittingen worden georganiseerd vanuit het secretariaat van de RSJ in Den Haag, waar de RSJ over een eigen telehoorvoorziening beschikt.

2.3 Nieuw Procesreglement rechtspraak

De Afdeling rechtspraak heeft zijn Procesreglement in 2025 geactualiseerd. Per 1 juli 2025 is het nieuwe Procesreglement van kracht. De geactualiseerde versie, die op de website van de RSJ is te raadplegen, betreft vooral een neerslag van de al bestaande praktijk.

2.4 Jurisprudentie

De Afdeling rechtspraak brengt enkele keren per jaar een jurisprudentieoverzicht uit. Hierin staan belangwekkende uitspraken. In 2025 werden vijf jurisprudentieoverzichten uitgebracht: [Jurisprudentieoverzichten van 2025 | Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming](#)

Daarnaast werd een uitspraak met een nieuwsbericht onder de aandacht gebracht op de website van de RSJ: [Beroepscommissie RSJ oordeelt over misbruik van beklagrecht | Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming](#)

Naast jurisprudentie is de Afdeling rechtspraak ook met twee in Sancties gepubliceerde artikelen naar buiten getreden: [In Sancties deze maand: Waartegen kan een gedetineerde klagen? | Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming](#) en het nieuwe toetsingskader voor promoveren en degraderen: [Beroepscommissie RSJ oordeelt over misbruik van beklagrecht | Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming](#). Deze artikelen zijn met een nieuwsbericht op de RSJ-site geplaatst.

2.5 Klachten

In 2025 zijn vier klachten ontvangen. Eén klacht is gegrond verklaard en drie klachten zijn ongegrond verklaard.

Interview

Bewust zijn van verschillen

“Bewustwording, daar begint het mee”, vertelt René. “Als je elkaar beter leert kennen binnen een organisatie heb je minder blinde vlekken voor de ander en de ander voor jou. Dat helpt je beter samen te werken en maakt de sfeer in een organisatie ook prettiger. Je bent je dan meer bewust van wat de ander bezighoudt, wat hij of zij belangrijk vindt en welke waarden iemand heeft. Het eerste dat we als werkgroep organiseerden waren dan ook groepsdiscussies waar mensen aan de hand van dialoogkaarten met elkaar in gesprek gingen. Vragen zoals: ‘Welke rol speelt werk in jouw leven?’ Of ‘Wat verwacht niemand van jou?’ En daarover ontstonden de meest mooie gesprekken. Hoe leuk is het dat je weet dat een collega graag vist, of hoe waardevol dat je weet dat iemand naast het werk ook mantelzorger is voor bijvoorbeeld een vader of een zus. Je kunt dan rekening met elkaar houden en dat komt het werk ook ten goede. Na die eerste dialoogsessies hebben we lunchwandelingen georganiseerd, we hebben aandacht besteed aan Diwali, de Ramadan, en met Kerst bleek tijdens het diner de tafelindeling zo gemaakt dat mensen eens naast iemand anders zaten dan gewoonlijk.”

Waarom is dit belangrijk?

“Het effect is dat je meer begrip hebt voor elkaar en je bewust wordt dat iedereen anders is en dat dat geaccepteerd wordt. En nee, je bent hier nooit mee klaar, maar dat hoeft ook niet. Het is juist mooi dat je steeds nieuwe mensen meeneemt op deze weg. Mensen die net beginnen met werken, of die vanuit een andere werkomgeving bij ons komen en niet gewend zijn dat hier

aandacht voor is. Mensen verschillen van elkaar en dat maakt je als organisatie denk ik opener: mensen durven hun ideeën te delen en zich kwetsbaar op te stellen. Dat is een groot goed en belangrijk voor de betrokkenheid van mensen bij je organisatie.”

Continu proces

“Als je eraan gewend raakt dat hier aandacht voor is word je ook nieuwsgieriger naar een ander. Wat beweegt iemand? Waar komt een opmerking vandaan? Je hoeft het echt niet altijd met elkaar eens te zijn, maar je bewust zijn van het feit dat iemand met een andere bril naar dingen kijkt, is wel belangrijk. Voor het komende jaar zijn we dan ook alweer aan het nadenken over welke momenten we aangrijpen om met elkaar in gesprek te gaan. We willen bijvoorbeeld aandacht besteden aan neurodiversiteit en vooroordelen op de werkvloer. Met Pasen willen we de Mattheus Passion uitleggen vanuit verschillende invalshoeken en ook de gesprekken gaan door. Het moet een continu proces zijn en binnen de RSJ krijgen we daar ruimte voor.”

“Winnie Sorgdrager, minister van Justitie van 1994 tot 1998, zei destijds al tijdens de opening van de tentoonstelling ‘Goed verkeerd’ op het departement die ik mee had georganiseerd: Het is belangrijk dat jullie dit doen, maar we moeten ons ook realiseren dat meningen kunnen verschillen. En dat realiseer ik me nu nog steeds; met diversiteit en inclusie zoeken we naar de verbinding, zonder afbreuk te doen aan iemands persoonlijke opvattingen.”

3

Een betrokken organisatie

3.1 Betrokken medewerkers

De Afdeling Staf van de RSJ zorgt ervoor dat de bedrijfsvoering op orde is, dat de ICT-systemen werken en worden ondersteund, maar ook dat er aandacht is voor het werkplezier van medewerkers.

In januari werd een interactieve lezing georganiseerd 'Aanspreken, gewoon doen', in april volgde een aantal medewerkers een training 'Inclusief werven en selecteren', er werden verschillende activiteiten georganiseerd door de werkgroep Diversiteit, Gelijkaardigheid & Inclusie en op intranet werd aandacht besteed aan nieuwe medewerkers.

Deze activiteiten dragen bij aan de onderlinge betrokkenheid van de medewerkers die toch heel verschillende werksoorten hebben.

Colofon

Foto's

Josje Deekens

Vormgeving

Things To Make And Do

Interviews

Ria Folkertsma

Contactgegevens RSJ

Korte Voorhout 8
Postbus 30137
2500 GC Den Haag
T +31 (0)70 361 9300
info@rsj.nl
www.rsj.nl

LinkedIn: [linkedin.com/company/
rsj-raadvoorstrafrechtstoepassingenjeugdbescherming](https://www.linkedin.com/company/rsj-raadvoorstrafrechtstoepassingenjeugdbescherming)

© Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming
Den Haag, 2026

